

**Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών Εξειδίκευσης
του Τμήματος Ελληνικής Φιλολογίας του Δημοκριτείου Πανεπιστημίου Θράκης
σε συνεργασία με το
ΕΚΕΦΕ Δημόκριτος –Ινστιτούτο Πληροφορικής και Επικοινωνιών
με τίτλο: «Εξειδίκευση στις Τ.Π.Ε. και Ειδική Αγωγή –Ψυχοπαιδαγωγική της
Ένταξης»**

**ΔΙΕΡΕΥΝΗΣΗ ΤΗΣ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗΣ ΙΚΑΝΟΠΟΙΗΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ
ΕΙΔΙΚΗΣ ΑΓΩΓΗΣ ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ**

**INVESTIGATING JOB SATISFACTION OF SECONDARY SPECIAL
EDUCATORS**

της

Κωστάκου Μαριάννας

Μεταπτυχιακή διατριβή που υποβάλλεται

στην τριμελή επιτροπή για την απόκτηση του μεταπτυχιακού τίτλου του
Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών Εξειδίκευσης
του Τ.Ε.Φ-Δ.Π.Θ.σε συνεργασία με το Ε.Κ.Ε.Φ.Ε.Δημόκριτος –Ινστιτούτο
Πληροφορικής και Επικοινωνιών
με τίτλο: «Εξειδίκευση στις Τ.Π.Ε. και Ειδική Αγωγή –Ψυχοπαιδαγωγική της ένταξης»

Εγκεκριμένο από την τριμελή επιτροπή:

Δρίγκας Αθανάσιος, Διευθυντής Ερευνών και Ερευνητής Α΄ Βαθμίδας Ι.Π.Τ.
Ε.Κ.Ε.Φ.Ε. “ΔΗΜΟΚΡΙΤΟΣ”

Λουκέρης Διονύσιος, Συνεργαζόμενος Ερευνητής Ι.Π.Τ. Ε.Κ.Ε.Φ.Ε. “ΔΗΜΟΚΡΙΤΟΣ”

Ταβουλάρη Ζαχαρούλα, Συνεργάτιδα Ερευνήτρια Ι.Π.Τ. Ε.Κ.Ε.Φ.Ε. “ΔΗΜΟΚΡΙΤΟΣ”

Αθήνα 2019

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η παρούσα εμπειρική μελέτη έχει ως σκοπό να διερευνήσει τα γενικά επίπεδα της επαγγελματικής ικανοποίησης των εκπαιδευτικών Ειδικής Αγωγής και Εκπαίδευσης που υπηρετούν σε διάφορες δομές Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης. Ταυτόχρονα εξετάζεται αν ατομικοί παράγοντες που σχετίζονται με τον εκπαιδευτικό, όπως το φύλο, η ηλικία, η οικογενειακή κατάσταση, η προϋπηρεσία, η επιμόρφωση και το καθεστώς εργασίας σχετίζονται με την επαγγελματική ικανοποίηση. Για το λόγο αυτό χρησιμοποιήθηκε ένα διαδεδομένο ερευνητικό εργαλείο, το Job Satisfaction Survey (JSS) που συνυπολογίζει 9 επιμέρους διαστάσεις : τη φύση της εργασίας, τον μισθό, τα προνόμια, την επίβλεψη, τις συνθήκες λειτουργίας του οργανισμού, την προαγωγή, την αναγνώριση, την επικοινωνία και τις σχέσεις με συναδέλφους. Το δείγμα της έρευνας αποτέλεσαν συνολικά 99 εκπαιδευτικοί ΕΑΕ Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης που εργάζονται σε δημόσια σχολεία σε διάφορους νομούς της Ελλάδας. Τα αποτελέσματα της έρευνας έδειξαν ότι οι εκπαιδευτικοί εμφανίζουν μέτρια επίπεδα γενικής επαγγελματικής ικανοποίησης. Αναφορικά με τις επιμέρους διαστάσεις της, διαπιστώθηκαν χαμηλά επίπεδα ικανοποίησης ως προς τις οικονομικές απολαβές και τις προοπτικές προαγωγής. Αντίθετα, εμφανίστηκαν υψηλά επίπεδα ικανοποίησης ως προς τη φύση του επαγγέλματος, την επίβλεψη και τις σχέσεις με τους συναδέλφους, ενώ σε όλες τις άλλες διαστάσεις τα επίπεδα ικανοποίησης ήταν μέτρια. Τέλος, τα ευρήματα της έρευνας έδειξαν ότι κανένας από τους προαναφερόμενους ατομικούς παράγοντες δε σχετίζεται σημαντικά με τα συνολικά επίπεδα επαγγελματικής ικανοποίησης.

Λέξεις- κλειδιά: επαγγελματική ικανοποίηση, Job Satisfaction Survey - JSS, εκπαιδευτικοί Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης, εκπαιδευτικοί Ειδικής Αγωγής και Εκπαίδευσης.

ABSTRACT

This empirical study aims to explore the levels of total job satisfaction of special educators serving in various secondary education structures. At the same time, it is examined whether individual factors related to the teacher, such as gender, age, marital status, experience, training and work status, are related to total job satisfaction. For this reason, a widespread questionnaire, the Job Satisfaction Survey (JSS), has been used to account for 9 individual dimensions: the nature of work, pay, fringe benefits, supervision, operating conditions, promotion, contingent rewards, communication and co-workers. The sample of the survey was a total of 99 special secondary

educators working in public schools in various parts of Greece. The results of the survey showed that teachers have moderate levels of total job satisfaction. With regard to its individual aspects, low levels of satisfaction with pay and promotion were found. On the contrary, there were high levels of satisfaction with the nature of work, supervision and co-workers, while in all other dimensions job satisfaction levels were modest. Finally, research findings have shown that none of the above-mentioned individual factors is significantly related to the levels of total job satisfaction.

Key-words: job satisfaction, Job Satisfaction Survey (JSS), secondary teachers, special school educators

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΑΝΑΦΟΡΕΣ

- Abaasi, M. I. (2016). Psychometric Evaluation of Job Satisfaction. *Global Journal of Human-Social Science*, 16(6), 43–50.
- Abelson, G. (1986). A factor-analytic study of job satisfaction among special educators. *Educational and Psychological Measurement*, 46, 37–43.
- Adera, B. A. & Bullock, L. M. (2010). Job stressors and teacher job satisfaction in programs serving students with emotional and behavioral disorders. *Emotional and Behavioural Difficulties*, 15(1), 5–14. doi:10.1080/13632750903512365.
- Αντωνίου, Α.-Σ. & Ντάλλα, Μ. (2010). Επαγγελματική Εξουθένωση και Ικανοποίηση από το Επάγγελμα Ελλήνων Δασκάλων (Ειδικής και Γενικής Αγωγής) και Καθηγητών Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης : Συγκριτική Μελέτη. Στο Χ. Καρακιουλάφη & Μ. Σπυριδάκης (επιμ.), *Εργασία & Κοινωνία*. Διόνικος.
- Antonioni, A.-S., Polychroni, F., & Kotroni, C. (2009). Working with students with special educational needs in Greece: Teachers' stressors and coping strategies. *International Journal of Special Education*, 24, 100-111.
- Astrauskaitė, M., Vaitkevičius, R., & Perminas, A. (2011). Job Satisfaction Survey: A Confirmatory Factor Analysis Based on Secondary School Teachers' Sample. *International Journal of Business and Management*, 6(5), 41–50. doi:10.5539/ijbm.v6n5p41.
- Baron, R. (1986). *Behavior in Organizations*. Newton, MA: Allyn and Bacon.
- Berry, A. B. (2012). The Relationship of Perceived Support to Satisfaction and Commitment for Special Education Teachers in Rural Areas. *Rural Special Education Quarterly*, 31(1), 3–14.
- Billingsley, B. S. & Cross, L. H. (1992). Predictors of Commitment, Job Satisfaction, and Intent to Stay in Teaching: A Comparison of General and Special Educators. *The Journal of Special Education*, 25(4), 453–471. doi:10.1177/002246699202500404.
- Billingsley, B. S. & Tomchin, E. M. (1992). Four beginning LD teachers: What their experiences suggest for trainers and employers. *Learning Disabilities Research & Practice*, 7(2), 104–112.

- Boe, E., Cook, L., & Sunderland, R. (2008). Teacher Turnover: Examining Exit Attrition, Teaching Area Transfer, and School Migration. *Exceptional Children*, 75(1), 7–31. doi:10.1177/001440290807500101.
- Bozeman, T. D., Scogin, S., & Stuessy, C. L. (2013). Job Satisfaction of High School Science Teachers: Prevalence and Association with Teacher Retention. *Electronic Journal of Science Education*, 17(4), 1–19.
- Brewer, W. & McMahan-Landers, J. (2004). Job satisfaction among industrial and technical teacher educators. *Journal of Industrial Teacher Education*, 40(2), 65-85.
- Brislin, R.W., Lonner, W.J., & Thorndike, R. (1973). *Cross-cultural research methods*. New York : John Wiley & Sons.
- Burke, R. J. & Greenglass, E. (1996). Work stress, social support, psychological burnout and emotional and physical well-being among teachers. *Psychology Health and Medicine*, 1, 193–205. doi : 10.1080/13548509608400018.
- Büssing, A. (1992). A dynamic view of job satisfaction in psychiatric nurses in Germany. *Work & Stress*, 6, 239-259. doi:10.1080/02678379208259956.
- Büssing, A. & Bissels, T. (1998). Different Forms of Work Satisfaction : Concept and Qualitative Research. *European Psychologist*, 3(3), 209–218.
- Comber, B. & Nixon, H. (2009). Teachers’ work and pedagogy in an area of accountability. *Discourse: Studies in the Cultural Politics of Education*, 30(3), 333-345. doi: 10.1080/01596300903037069.
- Γραμματικού, Κ. Σ. (2016). Επαγγελματική Ικανοποίηση Εκπαιδευτικών Α/Θμιας Εκπαίδευσης ως προς τις συνθήκες εργασίας. Στο *Ελλάδα-Ευρώπη 2020: Εκπαίδευση, Δια Βίου Μάθηση, Έρευνα, Καινοτομία και Οικονομία* (pp. 152–162). Αθήνα.
- Creswell, J.W. (1998). *Qualitative Inquiry and Research Design: Choosing among Five Traditions*. CA: Sage, Thousand Oaks.
- Creswell, J. W. (1994). *Research Design: Qualitative and Quantitative Approaches*. CA: Sage, Thousand Oaks.

- Crossman, A. & Harris, P. (2006). Job Satisfaction of Secondary School Teachers. *Educational Management Administration & Leadership*, 34(1), 29–46. doi:10.1177/1741143206059538.
- Darcy, P., Kuszniow, T., & Lester, D. (1995). Job Satisfaction of Special Education Teachers. *Psychological Reports*, 77, 186.
- Darmody, M. & Smyth, E. (2010). *Job Satisfaction and Occupational Stress among Primary School Teachers and School Principals in Ireland: A Report Compiled by the ESRI on Behalf of The Teaching Council*. ESRI. doi:10.1093/cs/cdu017.
- Eichinger, J. (2000). Job Stress and Satisfaction Among Special Education Teachers: Effects of gender and social role orientation. *International Journal of Disability, Development and Education*, 47(4), 397–412. doi:10.1080/713671153.
- ΕΚΔΔΑ.(2012). *Αρχές και Πρακτικές Διοίκησης Ανθρώπινου Δυναμικού στον Δημόσιο Τομέα*. Υπουργείο Διοικητικής Μεταρρύθμισης & Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης. Retrieved from <http://resources.ekdd.gr/gnosis/index.php/2012-09-20-11-36-31/6-29/42-50>.
- Eliophotou Menon, M., Papanastasiou, E., & Zembylas, M. (2008). Examining the Relationship of Job Satisfaction to Teacher and Organisational Variables : Evidence from Cyprus. *Journal of the Common Wealth Council for Educational Administration & Management*, 36(3), 75–87.
- Freudenberger, H.J. (1974). Staff burnout. *Journal of Social Issues*, 30, 159-165.
- Gersten, R., Keating, T., Yovanoff, P., & Harniss, M. (2001). Working in Special Education : Factors that Enhance Special Educators' Intent to Stay. *Exceptional Children*, 4, 549–567.
- Greenglass, E. R. & Burke, R. J. (2003). Teacher stress. In M. F. Dollard, A. H. Winefield, & H. R. Winefield (Eds.). *Occupational stress in the service professions* (pp. 213–236). New York: Taylor and Francis.
- Hargreaves, A. (1994). *Changing Teachers, Changing Times*. London : Cassell.
- Hean, S. & Garrett, R. (2001). Sources of Job Satisfaction in Science Secondary School Teachers in Chile. *Compare : A Journal of Comparative and International Education*, 31(3), 363–379. doi:10.1080/03057920120098491.
- Herzberg, F. (1968). One more time: how do you motivate employees?, *Harvard Business Review*, 46(1), 53-62.

- Herzberg, F., Mausner, B., & Snyderman, B.B. (1959). *The Motivation to Work*. New York : John Wiley & Sons.
- Hoy, W. & Miskel, C. (1996). *Educational administration: theory, research, and practice*. New York: McGraw-Hill.
- Hüsne, D. (2014). An investigation of the relationship between job and life satisfaction among teachers. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 116, 4925–4931. doi:10.1016/j.sbspro.2014.01.1051.
- Kalleberg, A. L. (1977). Work Values and Job Rewards: A Theory of Job Satisfaction. *American Social Review*, 42(1), 124–143.
- Κάντας Α. (1998). *Οργανωτική – Βιομηχανική Ψυχολογία*. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.
- Klassen, R. & Chiu, M.M. (2010). Effects on Teachers ' Self-Efficacy and Job Satisfaction : Teacher Gender , Years of Experience , and Job Stress. *Journal of Educational Psychology*, 102(3), 741–756. doi:10.1037/a0019237.
- Klassen, R. M., Foster, R. Y., Rajani, S., & Bowman, C. (2009). Teaching in the Yukon: Exploring teachers' efficacy beliefs, stress, and job satisfaction in a remote setting. *International Journal of Educational Research*, 48, 381-394.
- Klassen, R. M., Usher, E.L., & Bong, M. (2010). Teachers' collective efficacy, job satisfaction, and job stress in cross-cultural context. *The Journal of Experimental Education*, 78, 464-486. doi:10.1080/00220970903292975.
- Kokkinos, C. M. (2007). Job stressors, personality and burnout in primary school teachers. *British Journal of Educational Psychology*, 77, 229–243. doi:10.1348/000709905X90344.
- Koustelios, A. D. (2001). Personal characteristics and job satisfaction of Greek teachers. *International Journal of Educational Management*, 15(7), 354–358.
- Κουστέλιος, Α. & Κουστέλιου, Ι. (2001). Επαγγελματική ικανοποίηση και επαγγελματική εξουθένωση στην εκπαίδευση. *Ψυχολογία*, 8(1), 30–39.
- Kuhlen, R.G. (1963). Needs, perceived need satisfaction opportunities, and satisfaction with occupation. *Journal of Applied Psychology*, 7 (1), 56–64.

- Kyriacou, C. (2001). Teacher Stress : Directions for future research. *Educational Review*, 53(1), 27–35. doi:10.1080/0013191012003362.
- Lawler, E.E. (1973). *Motivation in Work Organizations*, CA : Brooks Cole, Monterey.
- Lee, V. E., Dedrick, R. F., & Smith, J. B. (1991). The Effect of the Social Organization of Schools on Teachers' Efficacy and Satisfaction. *Sociology of Education*, 64, 190-208. doi : 10.2307/2112851.
- Leung, T., Siu, O., & Spector P. E. (2000). Faculty stressors, job satisfaction, and psychological distress among university teachers in Hong Kong: the role of locus of control. *International Journal of Stress Management*, 7(2), 121–138. doi: 10.1023/A:1009584202196.
- Λιναρδής, Α., Παπαγιαννόπουλος, Κ., & Καλησπεράτη, Ε. (2011). *Η Διαδικτυακή έρευνα. Πλεονεκτήματα, μειονεκτήματα και εργαλεία διεξαγωγής διαδικτυακών ερευνών*. Αθήνα.
- Liu, X. S. & Ramsey, J. (2008). Teachers' job satisfaction: Analyses of the Teacher Follow-Up Survey in the United States for 2000–2001. *Teaching and Teacher Education*, 24, 1173–1184. doi:10.1016/j.tate.2006.11.010.
- Locke, E.A. (1976). The nature and causes of job satisfaction. In Dunnette, M.D. (Ed.), *Handbook of Industrial and Organizational Psychology* (pp. 1297-1349). Chicago: Rand McNally.
- Locke, E.A. (1970). The supervisor as 'motivator': his influence on employee performance and satisfaction. In Bass, B. M., Cooper, R. & Haas, J.A. (Eds), *Managing for Accomplishment* (pp. 57-67). Washington DC: Health and Company.
- Locke, E. A. (1969). What is job satisfaction?. *Organizational Behavior and Human Performance*, 4, 309-336.
- Loeb, S., Darling-Hammond, L., & Luczak, J. (2005). How teaching conditions predict teacher turnover in California schools. *Peabody Journal of Education*, 80(3), 44-70.
- Luckner, J. L. & Hanks, J. A. (2003). Job Satisfaction: Perceptions of a National Sample of Teachers of Students Who Are Deaf or Hard of Hearing. *American Annals of the Deaf*, 148(1), 5–17. doi:10.1353/aad.2003.0006.

- Majasan, J. (1995). *The teachers' profession. A manual for professional excellence*. Ibadan: Spectrum Books Limited.
- Μακρή-Μπότσαρη, Ε. & Ματσαγγούρας, Η. (2003). Δομή της επαγγελματικής αυτοαντίληψης και της επαγγελματικής ικανοποίησης εκπαιδευτικών Α/θμιας Εκπαίδευσης. *Πρακτικά 3ου Πανελληνίου Συνεδρίου της Παιδ/κής Εταιρείας Ελλάδος*.
- Maslach, C. & Jackson, S. E. (1986). *Maslach burnout inventory manual*. Palo Alto, CA: Consulting Psychologists Press.
- Maslach, C. & Schaufeli, W. B. (1993). Historical and conceptual development of burnout. In Schaufeli, W.B., Maslach, C. & Marek, T. (Eds). *Professional Burnout: Recent Developments in Theory and Research* (pp. 1-16). Washington, DC: Taylor & Francis.
- Maslach, C. (1982). *Burnout: The cost of caring*. Englewood Cliffs, NJ: Prentice-Hall.
- Maslow, A. H. (1954). *Motivation and personality*. Oxford, England: Harpers.
- Μουρκογιάννη, Κ. & Αντωνίου, Α.-Σ. (2014). Επίπεδα επαγγελματικής δέσμευσης και ικανοποίησης σε σχέση με τους μηχανισμούς αντιμετώπισης ψυχοπιεστικών καταστάσεων σε Έλληνες εκπαιδευτικούς γενικής και ειδικής αγωγής. Στο Ι. Παπαδάτος, Σ. Πολυχρονοπούλου, & Α. Μπαστέα (επιμ.), *4ο Πανελλήνιο Συνέδριο Επιστημών Εκπαίδευσης* (pp. 536–547). Αθήνα: ΕΚΠΑ. doi:10.12681/edusc.292.
- Νικολάου-Σμοκοβίτη, Α. (1990). *Οργανισμοί, Διοίκηση και Κοινωνία*. Πειραιάς: Σταμούλης.
- Nojani, M. I., Arjmandnia, A. A., Afrooz, G. A., & Rajabi, M. (2012). The Study on Relationship between Organizational Justice and Job Satisfaction in Teachers Working in General, Special and Gifted Education Systems. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 46, 2900–2905. doi:10.1016/j.sbspro.2012.05.586.
- Nyamubi, G. J. (2017). Determinants of Secondary School Teachers' Job Satisfaction in Tanzania. *Education Research International*, 1–7. doi:10.1155/2017/7282614.
- Ololube, N. P. (2007). Professionalism, Demographics, and Motivation: Predictors of Job Satisfaction Among Nigerian Teachers. *International Journal of Education Policy & Leadership*, 2(7), 1–10.

- Ostroff, C. (1992). The Relationship Between Satisfaction, Attitudes, and Performance: An Organizational Level Analysis. *Journal of Applied Psychology*, 77(6), 963–974. doi:10.1037/0021-9010.77.6.963.
- Παπακωνσταντίνου, Γ. & Αναστασίου, Σ. (2013). *Αρχές Διαχείρισης Ανθρώπινου Δυναμικού - Η Διοίκηση του ανθρώπινου δυναμικού της εκπαίδευσης*. Αθήνα: Εκδόσεις Gutenberg.
- Παπαοικονόμου, Α. (2017). Η επαγγελματική ικανοποίηση (job satisfaction) του εκπαιδευτικού ως παράγοντας συγκρότησης του εαυτού: εμπειρική προσέγγιση. *Εκπαιδευτικός Κύκλος*, 5(1), 143–157.
- Perie, M. & Baker, D. (1997). *Job Satisfaction Among America's Teachers: Effects of Workplace Conditions, Background Characteristics, and Teacher Compensation*.
- Platsidou, M. (2010). Trait Emotional Intelligence of Greek Special Education Teachers in Relation to Burnout and Job Satisfaction. *School Psychology International*, 31(1), 60–76. doi:10.1177/0143034309360436.
- Platsidou, M. & Agaliotis, I. (2008). Burnout, Job Satisfaction and Instructional Assignment-related Sources of Stress in Greek Special Education Teachers. *International Journal of Disability, Development and Education*, 55(1), 61–76. doi:10.1080/10349120701654613.
- Porter, L. W. (1961). A study of perceived need satisfaction in bottom and middle management jobs. *Journal of Applied Psychology*, 45, 1-10. doi: 10.1037/h0043121.
- Price, J.L. (2001). Reflections on the determinants of voluntary turnover. *International Journal of Manpower*, 22(7), 600–624. doi: 10.1108/ EUM00000000006233.
- Robbins, S., Coulter, M., & DeCenzo, D. (2017). *Διοίκηση Επιχειρήσεων : Αρχές και Εφαρμογές*. Αθήνα: Κριτική.
- Saiti, A. (2007). Main factors of job satisfaction among primary school educators : factor analysis of the Greek reality. *Management in Education*, 21(2), 28–32. doi:10.1177/0892020607076658.
- Saiti, A. & Papadopoulos, Y. (2015). School teachers ' job satisfaction and personal characteristics: A quantitative research study in Greece. *International Journal of Educational Management*, 29(1), 73–97. doi :10.1108/IJEM-05-2013-0081.

- Sari, H. (2004). An analysis of burnout and job satisfaction among Turkish special school headteachers and teachers, and the factors effecting their burnout and job satisfaction. *Educational Studies*, 30(3), 291–306. doi:10.1080/0305569042000224233.
- Σαρμανιώτης, Χ. (2012). *Μάνατζμεντ : Μια ολοκληρωμένη προσέγγιση*. Αθήνα: Εκδόσεις Ζυγός.
- Shah, M. J., Rehman, U. M., Akhtar, G., Zafar, H., & Riaz, A. (2012). Job Satisfaction and Motivation of Teachers of Public Educational Institutions. *International Journal of Business and Social Science*, 3(8), 271–281.
- Sharma, R. & Jyoti, J. (2009). Job satisfaction of university teachers: An empirical study. *Journal of Services Research*, 9(2), 51–80.
- Sharma, R. & Jyoti, J. (2006). Job Satisfaction among School Teachers. *IIMB Management Review*, 18(4), 349–363.
- Shreeve, W. C., Goetter, W., Norby, J. R., Griffith, G. R., Stueckle, A. F., De Michele, B., et al. (1986). Job satisfaction: The role of staff recognition. *Early Child Development and Care*, 24, 83–90.
- Song, S. & Mustafa, M. (2015). Factors Impacting on Teachers ' Job Satisfaction related to Science Teaching : A Mixed Methods Study. *Science Education International*, 26(3), 358–375.
- Spector, P.E. (2000). *Industrial and organizational psychology*, New York: John Wiley & Sons.
- Spector, P.E.(1985). Measurement of Human Service Staff Satisfaction: Development of the Job Satisfaction Survey. *American Journal of Community Psychology*, 13(6), 693–713. doi:10.1007/BF00929796.
- Στασινός, Δ. (2016). *Η Ειδική Εκπαίδευση 2020 plus: Για μια συμπεριληπτική ή ολική εκπαίδευση στο νεο-ψηφιακό σχολείο με ψηφιακούς πρωταθλητές*. Αθήνα: Παπαζήση.
- Stempien, L. & Loeb, R. (2002). Differences in Job Satisfaction Between General Education and Special Education Teachers. *Remedial and Special Education*, 23(5), 258–267.
- Sutton, G. W. & Huberty, T. (1984). An evaluation of teacher stress and job satisfaction. *Education*, 105(2), 189–192.
- Ταρασιάδου, Α. & Πλατσίδου, Μ. (2009). Επαγγελματική ικανοποίηση νηπιαγωγών : Ατομικές

διαφορές και προβλεπτικοί παράγοντες. *Επιστήμες Αγωγής*, 4, 141–154.

- Τερζίδης, Κ. (2015). *Μάνατζμεντ : Στρατηγική προσέγγιση* (3η έκδοση). Αθήνα: Σύγχρονη Εκδοτική.
- Tietjen, M. A. & Myers, R. M. (1998). Motivation and job satisfaction. *Management Decision*, 36(4), 226–231. doi:10.1108/00251749810211027.
- Travers, C.J. & Cooper, C.L. (1996). *Teachers under pressure : Stress in the teaching profession*. London: Routledge.
- Unterrainer, C., Jeppesen, H., & Jønsson, T. (2013). Different forms of job satisfaction does job satisfaction mean satisfied employees?. *Psyke & Logos*, 34, 398–419.
- Usop, A. M., Askandar, K., Langguyuan-Kadtong, M., & Usop, D. (2013). Work Performance and Job Satisfaction among Teachers. *International Journal of Humanities and Social Science*, 3(5), 245–252. doi:10.1007/s00268-018-4785-5.
- Viel-Ruma, K., Houchins, D., Jolivet, K., & Benson, G. (2010). Efficacy Beliefs of Special Educators: The Relationships Among Collective Efficacy, Teacher Self-Efficacy, and Job Satisfaction. *Teacher Education and Special Education*, 33(3), 225–233. doi:10.1177/0888406409360129.
- Vinake, W.E. (1962). Motivation as Complex Problem. In Jones M.R. (ed.) *Nebraska Symposium on Motivation*. Lincoln: University of Nebraska Press.
- Vroom, V.H. (1964). *Work and motivation*. Oxford, England: Wiley.
- Wangari, N. S. & Orodho, J. A. (2014). Determinants of Job Satisfaction and Retention of Special Education Teachers in Primary Schools in Nairobi County, Kenya. *IOSR Journal Of Humanities And Social Science*, 19(6), 126–133.
- Wanous, J. P. & Lawler, E. (1972). Measurement and meaning of job satisfaction. *Journal of Applied Psychology*, 56(2), 95–105.
- Warnock Report. (1978). Special Educational Needs : Report of the Committee of Enquiry into the Education of Handicapped Children and Young People. HMSO. LONDON.
- Wisniewski, L. & Gargiulo, R. M. (1997). Occupational Stress and Burnout among Special

Educators : A review of the literature. *The Journal of Special Education*, 31(3), 325–346. doi:10.1177/002246699703100303.

Χρηστάκης, Κ. (2011). *Η εκπαίδευση των παιδιών με δυσκολίες - Εισαγωγή στην Ειδική Αγωγή* (Τόμος Α'). Αθήνα: Διάδραση.

Χυτήρης, Λ. (2006). *Μανατζμεντ : Αρχές Διοίκησης Επιχειρήσεων*. Αθήνα: INTERBOOKS.

Ζαβλανός, Μ. (2002). *Οργανωτική Συμπεριφορά*. Αθήνα: Σταμούλης.

Zembylas, M. & Papanastasiou, E. (2004). Job satisfaction among school teachers in Cyprus. *Journal of Educational Administration*, 42(3), 357–374. doi:10.1108/09578230410534676.

Ζουρνατζή, Ε., Τσιγγίλης, Ν., Κουστέλιος, Α., & Πιντζοπούλου, Ε. (2006). Επαγγελματική Ικανοποίηση Καθηγητών Φυσικής Αγωγής Πρωτοβάθμιας Και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης. *Διοίκηση Αθλητισμού Και Αναψυχής*, 3(2), 18–28.

Ζώνιου - Σιδέρη, Α. (2011). *Οι ανάπηροι και η εκπαίδευσή τους : Μια ψυχοπαιδαγωγική προσέγγιση της ένταξης*. Αθήνα: Πεδίο.

NOMOI

Εφημερίς της Κυβερνήσεως της Ελληνικής Δημοκρατίας. (2018). Νόμος υπ. αριθμ. 4547. *Αναδιοργάνωση των δομών υποστήριξης της πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης και άλλες διατάξεις*. (ΦΕΚ 102/Α/12.6.2018). Αθήνα: Εθνικό Τυπογραφείο.

Εφημερίς της Κυβερνήσεως της Ελληνικής Δημοκρατίας. (2013). Νόμος υπ. αριθμ. 4186. *Αναδιάρθρωση της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης και λοιπές διατάξεις*. (ΦΕΚ 193/Β/17.9.2013). Αθήνα: Εθνικό Τυπογραφείο.

Εφημερίς της Κυβερνήσεως της Ελληνικής Δημοκρατίας. (2008). Νόμος υπ. αριθμ. 3699. *Ειδική Αγωγή και Εκπαίδευση ατόμων με αναπηρία ή ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες*. (ΦΕΚ 199/Α/2.10.2008). Αθήνα: Εθνικό Τυπογραφείο.

Εφημερίς της Κυβερνήσεως της Ελληνικής Δημοκρατίας. (2007). Υπουργική Απόφαση αριθμ. 28915/Γ6. *Καθορισμός εβδομαδιαίου ωραρίου εργασίας των κλάδων του Ειδικού Εκπαιδευτικού και ειδικού βοηθητικού προσωπικού που υπηρετούν σε σχολικές μονάδες ειδικής αγωγής*. (ΦΕΚ 449/Β/3.4.2007). Αθήνα: Εθνικό Τυπογραφείο.

- Εφημερίς της Κυβερνήσεως της Ελληνικής Δημοκρατίας. (2000). Νόμος υπ. αριθμ. 2817. *Εκπαίδευση ατόμων με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες και άλλες διατάξεις.* (ΦΕΚ 78/Α/14.03.2000). Αθήνα: Εθνικό Τυπογραφείο.
- Εφημερίς της Κυβερνήσεως της Ελληνικής Δημοκρατίας. (1985). Νόμος υπ. αριθμ. 1566. *Δομή και λειτουργία της πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης και άλλες διατάξεις.* (ΦΕΚ 167/Α/30.09.1985). Αθήνα: Εθνικό Τυπογραφείο.
- Εφημερίς της Κυβερνήσεως της Ελληνικής Δημοκρατίας. (1981). Νόμος υπ. αριθμ. 1143. *Περί Ειδικής Αγωγής, Ειδικής Επαγγελματικής Εκπαιδευσεως, Απασχολήσεως και Κοινωνικής Μερίμνης των αποκλινόντων εκ του φυσιολογικού ατόμων και άλλων τινών εκπαιδευτικών διατάξεων.* (ΦΕΚ 80/Α/31.03.1981). Αθήνα: Εθνικό Τυπογραφείο.
- Εφημερίς της Κυβερνήσεως του Βασιλείου της Ελλάδος. (1938). Αναγκαστικός Νόμος υπ. αριθμ. 1049. *Περί τροποποιήσεως και συμπληρώσεως του Αναγκαστικού Νόμου 453/1937* (ΦΕΚ 24/Α/27.01.1938). Αθήνα: Εθνικό Τυπογραφείο.
- Εφημερίς της Κυβερνήσεως του Βασιλείου της Ελλάδος. (1937). Αναγκαστικός Νόμος υπ. αριθμ. 453. *Περί ιδρύσεως σχολείου ανωμάτων και καθυστερημένων παιδων κλπ.* (ΦΕΚ 28/Α/30.01.1937). Αθήνα: Εθνικό Τυπογραφείο.